

Justitiedepartementet

Grundlagsenheten

Rådets möte (rättsliga och inrikes frågor) den 3-4 mars 2014

Dagordningspunkt 15

Rubrik: Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (allmän uppgiftsskydds-förordning) – Lägesrapport/Riktlinjedebatt

Dokument: Något dokument har ännu inte presenterats inför rådsbehandlingen.

Tidigare dokument:

- KOM (2012) 11 slutlig Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter
- Faktapromemoria 2011/12:FPM117
- 17831/13 DATAPROTECT 159 JAI 975 MI 971 DRS 194 DAPIX 137 FREMP 174 COMIX 586 CODEC 2469

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: 2012-10-19, 2012-11-30, 2013-03-01, 2013-05-31, 2013-10-04 och 2013-11-29

Tidigare behandlad vid möte med konstitutionsutskottet: 2012-02-16, 2012-03-20, 2012-11-20, 2013-01-22, 2013-05-28 och 2013-10-03

Tidigare behandlad vid möte med justitieutskottet: 2013-05-30 och 2013-10-03

Bakgrund

Den viktigaste EU-rättsakten på dataskyddsområdet är det s.k. dataskyddsdirektivet som antogs 1995. Direktivet syfte är dels att skydda fysiska personers grundläggande fri- och rättigheter i samband med

behandling av personuppgifter, dels att underlätta ett fritt flöde av personuppgifter mellan medlemsstaterna. Dataskyddsdirektivet har i svensk rätt genomförts genom personuppgiftslagen och ett antal särregleringar i förhållande till denna lag, t.ex. patientdatalagen och kustbevakningsdatalagen.

Den 25 januari 2012 presenterade kommissionen ett förslag till en genomgripande reform av EU:s regler om skydd för personuppgifter. Förslaget innebär bl.a. att dataskyddsdirektivet ska ersättas av en allmän dataskyddsförordning. Förslaget till förordning har därefter förhandlats i behörig rådsarbetsgrupp.

Förslaget behandlades vid RIF-råden i december 2012 och januari (informellt ministermöte) och mars 2013. Rådet uttalade då bl.a. sitt stöd för att införa en riskbaserad ansats i regleringen samt för att skapa flexibilitet för den offentliga sektorn. Ministrarna har också gett stöd till en utvidgning av det s.k. hushållsundantaget.

Vid RIF-rådet i juni 2013 diskuterades vissa nyckelfrågor som ordförandeskapet identifierat efter den första läsningen av förordningen. Inför rådsmötet arbetade ordförandeskapet även om stora delar av förslaget, bl.a. för att införa en mer riskbaserad ansats och för att skapa flexibilitet för den offentliga sektorn i regleringen. Dessutom införde ordförandeskapet efter förslag från bl.a. Sverige en särskild artikel om tillgång till allmänna handlingar, vilket är mycket positivt. Sverige kunde ställa sig bakom många av de ändringar som föreslogs eftersom dessa gick i rätt riktning ur ett svenskt perspektiv.

Vid det informella ministermötet (rättsliga och inrikes frågor) i juli 2013 diskuterades den s.k. mekanismen för enhetlighet, dvs. den del av regleringen som syftar till att säkerställa en konsekvent och enhetlig tillämpning av dataskyddsreglerna inom EU.

Vid RIF-rådet i oktober 2013 hölls en riktlinjedebatt kring regleringen om behörig tillsynsmyndighet vid gränsöverskridande ärenden. Sammanfattningen efter debatten var att man ska arbeta vidare med en modell som syftar till att nå fram till en "one-stop-shop" där den behöriga myndighetens befogenheter är begränsade till särskilda områden.

Vid RIF-rådet i december 2013 hölls en ny debatt om "one-stop-shop"-mekanismen. Vid mötet intervenerade rådets rättstjänst och avgav ett utlåtande som innebar att man bl.a. ansåg att förslaget inte i tillräcklig omfattning tog hänsyn till enskildas rättigheter enligt stadgan om de grundläggande rättigheterna.

Vid RIF-rådet den 3-4 mars kommer ordförandeskapet att informera om läget i förhandlingarna. Någon inriktning för en ev. riktlinjedebatt har ännu inte angivits.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden för förslaget är artikel 16 FEUF. Beslut fattas genom det ordinarie beslutsförfarandet, vilket betyder att det krävs kvalificerad majoritet i rådet samt enighet med Europaparlamentet för att anta den föreslagna förordningen.

Svensk ståndpunkt

Sveriges övergripande målsättning i förhandlingarna är att skapa en balanserad reglering som säkerställer att det finns ett effektivt skydd för enskildas personliga integritet vid behandling av personuppgifter samtidigt som hänsyn tas till de berättigade behov som finns inom både den privata och den offentliga sektorn av att behandla personuppgifter.

Europaparlamentets inställning

I Europaparlamentet behandlas dataskyddsförordningen i LIBE-utskottet. Rapportören, Jan Philipp Albrecht, lade fram ett förslag till betänkande i december 2012. Den 22 oktober 2013 röstade LIBE fram ett förslag.

Förslaget

Det huvudsakliga syftet med kommissionens förslag till dataskyddsförordning är att ytterligare harmonisera och effektivisera skyddet av personuppgifter i syfte att förbättra den inre marknadens funktion och öka enskildas kontroll över sina personuppgifter. I och med att regleringen ges formen av en förordning kommer den att bli direkt tillämplig i alla medlemsstater när den trätt i kraft. Om förslaget genomförs kommer förordningen således inte att ersätta bara dataskyddsdirektivet utan även personuppgiftslagen. Förslaget till förordning lämnar dock ett visst utrymme för nationell reglering. Exempelvis är det möjligt att i nationell rätt fastställa vad som är ett allmänt intresse som kan ge rätt att behandla personuppgifter samt att under vissa förutsättningar införa undantag från bestämmelserna i förordningen. Vidare är det möjligt att införa viss nationell reglering inom vissa i förordningen utpekade områden, t.ex. arbetsmarknadsområdet. Kommissionen framhåller att förslaget kommer att undanröja den fragmentariska dataskyddsreglering som nu finns inom EU. Enligt kommissionen kommer detta att både förenkla för företagen och stärka den enskildes rätt till skydd för sina personuppgifter.

Förslaget till förordning baseras till stor del på den struktur och reglering som finns i det nu gällande dataskyddsdirektivet. Förordningen

innehåller dock även en rad nyheter jämfört med dataskyddsdirektivet. För en mer utförlig beskrivning av förslaget hänvisas till fakta-promemorian.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Dataskyddsdirektivet har i svensk rätt genomförts dels genom personuppgiftslagen, dels genom ett stort antal författningar som innehåller särregleringar om behandling av personuppgifter för olika myndigheter och sektorer.

Kommissionens förslag innebär att dataskyddsdirektivet ska ersättas av en allmän dataskyddsförordning. Eftersom förordningen kommer att bli direkt tillämplig i medlemsstaterna kommer den, om förslaget genomförs, att ersätta personuppgiftslagen. Med en förordning kommer även utrymmet för hela eller delar av de många särregleringar som finns i förhållande till personuppgiftslagen sannolikt att minska.

Ekonomiska konsekvenser

I dagsläget är det inte möjligt att närmare bedöma vilka budgetära eller samhällsekonomiska konsekvenser ett genomförande av förslaget kommer att få för företag och privatpersoner i Sverige och för svensk offentlig förvaltning. Det bör dock kunna förutsättas att eventuella budgetära konsekvenser inom EU ska kunna finansieras genom omfördelningar inom befintliga budgetramar.